

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

“For meg er staten så stor” Kommunikasjon og språk

*Fagkonferanse Norge universelt utformet 2025
16. april 2012*

*Ragnhild Samuelsberg
fagdirektør*

“For meg er staten så stor”

<http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7306047>

“Jeg forstår ikke selv hva jeg leser” finansminister Herz

- Finansministeren i Sveits skal lese opp nye regler for kjøttimport i parlamentet. Det var byråkratenes snirklete kansellispråket som fikk han til å bryte ut i en latterkrampe.
- Nasjonalforsamlingen lo og applauderte den noe spesielle opplesningen.
- Kunne det ha skjedd her hjemme?

Oppdraget

1. Statens kommunikasjonspolitikk
2. Klarspråk i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

3. Dialog

Den statlige kommunikasjonspolitikken – innbyggerne skal inkluderes

Innbyggerne skal:

- få korrekt og klar informasjon om sine rettigheter, plikter og muligheter
- ha tilgang til informasjon om statens virksomhet
- inviteres til å delta i utformingen av politikk, ordninger og tjenester

Se handlingsplanen Norge universelt utformet, punkt 3.5.3

Statlig kommunikasjonspolitikk og de seks prinsippene

1. Åpenhet

Staten skal være åpen, tydelig og tilgjengelig

2. Medvirkning

Staten skal ta berørte med på råd - involvere i politikktutformingen

3. Aktiv

informere i tide

prinsippene:

- **Nå alle** – Staten skal sørge for at relevant informasjon når fram til alle berørte
  - Krav til klarspråk og universell utforming
  - Det må tas hensyn til at personer har ulike behov og forutsetninger...
  - Gjeldende regler og normer for universell utforming skal legges til grunn i kommunikasjonsarbeidet.
- **Helhet** – samordnet kommunikasjon
- **Linje** – kommunikasjon følger saksansvaret

Det skal være lett å gjøre rett

Mål for klarspråk:

I BLD skal vi skrive et korrekt, klart og brukertilpasset språk, slik at mottakeren lett kan forstå våre tekster.

Definisjon klarspråk

Et korrekt, klart og brukertilpasset språk

1. Korrekt: skrive-regler og grammatikk
2. Klart: med krav til form og innhold - retorikken
3. Holdning og bevissthet: Tenk på leseren!

Klarspråkprosjektet i BLD

Vi startet med å kartlegge

- utdrag fra lovtekster
- stortingsproposisjoner
- en stortingsmelding
- forskrifter
- rundskriv
- spørretime
- høringsbrev
- veiledere
- brosjyrer
- brev
- pressemeldinger
- stillingsannonser
- interne brev og intern brosjyre

Funn

- overdreven bruk av passiv
- lange og til dels kompliserte setninger
- mange substantiveringer
- mangel på gode overskrifter og mellomtitler
- tekster med doble nektelser
- ukorrekt språkbruk: "forholdismen"
- gammelmodige ord og uttrykk:
hva angår, komme til anvendelse
- enkelte skrive- og tegnsettingsfeil
- overflødige ord

Det skal være lett å gjøre rett

- ...Ved en uforholdsmessighetsvurdering skal det legges vekt på tilretteleggingenes effekt på å nedbygge funksjonshemmende barrierer, om virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, nødvendige kostnader ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn...

- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven §9
- se s. 9 i Handlingsplan Norge universelt utformet 2025

Et lite triks: Liks – Skriftlig.no

Klipp | Hjemmeside | Dokument

Lim inn tekst:

 | [SEMIOSE](#)

Klarspråk?

- Tekstens lesbarhetsindeks er **81**.
- Det betyr at den regnes som **veldig vanskelig, byråkratspråk**.
- **Skriv om**

Elektronisk kommunikasjon i statens kommunikasjonspolitik

- Den primære kommunikasjonskanalen mellom innbyggerne og offentlige virksomheter
- **Gjeldende regler og normer for universell utforming skal legges til grunn**
- Andre kanaler skal brukes overfor innbyggere som ikke kan bruke digitale kanaler

Ny teknologi

24 TIRSDAG 10. APRIL 2012 VG

NY TEKNOLOGI

IKKE LETT

Av SINDRE ØGAR, BODIL SUNDBYE og THOR NIELSEN (foto)

TRONDHEIM/VÆRNES (VG) Oddvar Stenberg (81) må ut med 300 kroner i «servicehonorar» til SAS fordi han ikke klarer å bestille flybilletten på Internett.

Seks av ti nordmenn mener Oddvar Stenberg, og over 400 000 andre nordmenn som ikke behersker moderne teknologi, blir diskriminert av samfunnet. Det viser en fersk undersøkelse InFact har gjort for VG.

Odd Graana, leder av det sentrale eldreåd i Oslo kommune, er rystet over behandlingen eldre får.

– Det er en meget beklagelig diskriminering av eldre. Vi lager systemer, av økonomisk hensyn, der man sjalter ut en god del mennesker, sier han.

Automatsjekk

En undersøkelse InFact har gjort for VG viser at én av ti nordmenn over 18 år synes det er svært vanskelig å lese nettsider. Omregnet blir det over 400 000 nordmenn.

VG utfordret Oddvar fra Trondheim til oppgaver de fleste unge løser uten å bli...

- 400 000 nordmenn sliter med Internett
- Oddvar (81) digital prøvekanin for VG

61 prosent av de over 65 år mener seg diskriminert – VG 10.04

“Det digitale Norge stiller store krav”
Leder 13.04 Aftenposten

Klarspråk

- handler også om holdninger

- Hvem eier teksten du skriver?

ikke
forkludr!

Skriv klart.

Språkverksted i BLD

Hva synes du om språket i denne teksten?

Can dere skrive bedre overskrifter?

Ja.

Er dette forslaget bedre?

Ja, men det må være presist!

Can dere forklare dette med andre ord?

Ja, det er vel mulig ...

3.2 Hvem har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram? (§ 2)

Rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram gjelder for nyankomne utlendinger mellom 18 og 27 år som har behov for grunnleggende kvalifisering og som har fått

- a) asyl¹⁾
- b) oppholdstillatelse etter innreisetilatelse som overføringstiltak²⁾
- c) fornybar oppholdstillatelse³⁾ på grunnlag av søknad om asyl, eller kollektivt beskyttelse i masseflyktningssituasjon⁴⁾
- d) oppholdstillatelse som familiemedlemmer til personer som nevnt i bokstav a, b og c⁵⁾ (for å være omfattet av denne bestemmelsen er det et vilkår at personene ikke har vært bosatt i en kommune i mer enn fem år før det søkes om familiegjenforening)
- e) fornybar oppholdstillatelse⁶⁾

1) *Person som er registrert som asylsøker i innreiseregisteret skal omfattes.*

2) *For å være omfattet av denne bestemmelsen må personen ha fått innreisetilatelse som overføringstiltak mellom utlendingens utgangspunkt og kommunen.*

3) *Bestemmelsen i bokstav d omfatter både de som kommer til Norge samtidig med hovedpersonen, og de som blir familiegjenforenet og er senere tilsvarende.*

4) *Ved endring i statusanslaget for opphold i Norge, kan en person bli endret rettigheter eller plikt til å delta i introduksjonsprogram. Det er den til enhver tid gjeldende oppholdstillatelsen som er bestemmende.*

5) *Nordiske borgere og utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, (EØS-avtalen), omfattes ikke av paragrafen her.*

6) *Kommunen kan etter eget skjønn også tilby introduksjonsprogram til personer som ikke omfattes av tilsluppen. Se kapittel 3.1.4.*

3.2.1 Kommunen plikter å tilby introduksjonsprogram (§ 2 – første ledd)

1) *Introduksjonsprogramet skal omfatte opplæringsprogrammer som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram¹⁾.*

2) *Kommunen skal tilby program, hvis dette ikke skjer, kan ansvarstakeren finansiere krav om deltakelse overfor kommunen. Personer kommunen avstår å ta, kan vedkommende klage til S-Rettsinstansen.²⁾*

Nærmere redegjørelse for hva deltakerne kan kreve av programmet skal innholdes, følger i omtalen av § 4 2. ledd første og nærmere redegjørelse om hva deltakerne kan klage over, følger av omtalen av § 22 2. ledd første.

1) *Introduksjonsloven § 20*
2) *Introduksjonsloven § 25 tredje ledd*
3) *Introduksjonsloven § 18 første ledd*
4) *Introduksjonsloven § 14*
5) *Introduksjonsloven § 14*
6) *Introduksjonsloven § 13 tredje ledd bokstave a og b og § 13 første ledd bokstave a og b*

1) *Se kapittel 1 i Ok.ppp nr. 28 (2005–2005) Om lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven), Ok.ppp nr. 30 (2005–2004) Om lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven og Ok.ppp nr. 24 (2004–2005) Om endringer i introduksjonsloven.*
2) *§ 21 og 22*

11.8.11 11:21
Deltaker: Hva er plikt til deltaker i introduksjonsprogramet? Hvorfor har personer som er ...
12.8.11 10:09
Deltaker: Hvis en utlending regner det som har ...
11.8.11 09:24
Deltaker: Personer som sendes av rett og plikt til å delta i introduksjonsprogramet ...
11.8.11 09:25
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...
12.8.11 14:01
Deltaker: ...

Positive svar på internundersøkelsen

- 86,8 % er "enig" eller "helt enig" i at det er en demokratisk rett å motta informasjon som alle har forutsetninger for å forstå
- 85,4 % er "uenig" eller "helt uenig" i at klarspråk er en politisk korrekt tvangstrøye
- Kun 17% er "enig" i at språkbruken i BLD er både enkel og klar
- Men 95 % er "enig" eller "helt enig" i at de legger stor vekt på å skrive klart og forståelig i intern og ekstern kommunikasjon

Klarspråk - kan vi klare det?

